

סוג הבחינה : בגרות
מועד הבחינה : קיץ תשפ"ג, 2023
מספר השאלון : 11272
נספח : מאמרים

עברית: הבנה, הבעה ולשון לעולים חדשים

הוראות

- א. משך הבחינה: שלוש שעות
- ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה חמישה חלקים.
פרק א: הבנה והבעה	– 50 נקודות
פרק ב: הפועל	– 10 נקודות
פרק ג: שם העצם	– 10 נקודות
פרק ד: מילות היחס	– 5 נקודות
פרק ה: תחביר	– 25 נקודות
- סך הכול – 100 נקודות
- ג. חומר עזר מותר בשימוש: (לעולים חדשים ברמה ב וברמה ג)
מילון עברי-לועזי, עברי-לועזי, עברי-עברי או מילונית.
- ד. הוראות מיוחדות: (1) יש לענות על כל השאלון בגוף השאלון לפי ההוראות.
(2) יש להקפיד על כתב ברור, פיסוק הגיוני וכללי הדקדוק.

<p>מדבקת שאלון ملصقة نموذج امتحان</p>	<p>מדבקת נבחן והתאמות ملصقة ممتحن وملاءمات</p> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; margin: 10px auto; width: 80%;"> <p style="text-align: center;">שנה السنة חודש الشهر מועד موعد</p> <table border="0" style="width: 100%;"> <tr> <td style="width: 50%; text-align: center;"> <p>סמל ביה"ס رقم المدرسة</p> </td> <td style="width: 50%; text-align: center;"> <p>מס' תעודת הזהות رقم الهوية</p> </td> </tr> </table> <p style="text-align: center;">יש להדביק כאן ↑ מדבקת נבחן (ללא שם) يجب هنا ↑ إلصاق ملصقة ممتحن (بدون اسم)</p> </div>	<p>סמל ביה"ס رقم المدرسة</p>	<p>מס' תעודת הזהות رقم الهوية</p>	<p>מדבקות לנבחן ملصقة ممتحن</p>
<p>סמל ביה"ס رقم المدرسة</p>	<p>מס' תעודת הזהות رقم الهوية</p>			

יש לסמן במשבצת אם ניתנה מחברת נוספת
يجب الإشارة في المربع إذا أُعطي دفتر إضافي

* التعلیمات باللغة العربية على ظهر الصفحة

השאלות בשאלון זה מנוסחות בלשון רבים, אף על פי כן על כל נבחנת ונבחן להשיב עליהן באופן אישי.

בהצלחה!

פרק א – הבנה והבעה (50 נקודות)

קראו את טקסטים 1-2 שבנספח, וענו על כל השאלות 1-10.

ענו על שאלות 1-5 על פי טקסט 1.

1. א. מהו הנושא העיקרי שבו עוסק טקסט 1?

הקיפו את התשובה הנכונה ביותר. (3 נקודות)

- ההבדל בין לשון הרע לבין רכילות
- הרכילות בעבר בתקופת המקרא
- הצדדים השליליים והחיוביים של הרכילות
- היחסים החברתיים בין בני האדם

2. בפסקה א בטקסט 1 מסבירים מהי רכילות ומה לא רכילות.

השלימו את המשפטים עלפי פסקה א. (4 נקודות)

רכילות היא _____

רכילות היא לא _____

3. על פי טקסט 1, מה ההבדל בין לשון הרע לבין רכילות?

הקיפו את התשובה הנכונה. (3 נקודות)

- דיבור בלשון הרע פוגע בכבוד האדם ורכילות לא פוגעת בכבודו.
- לשון הרע היא מעשה תמים ורכילות נעשית מכוונה רעה.
- רכילות היא רק נגד חברים ולשון הרע היא נגד כולם.
- רכילות נעשית מתוך תמימות ולשון הרע נעשית מכוונה רעה.

4. בפסקה ה בטקסט 1 כתוב: "למרות זאת, כולנו מרכלים".
באיזה צירוף אפשר להחליף את הצירוף "למרות זאת"? (3 נקודות)

- בגלל זה
- נוסף על כך
- אף על פי כן
- בעקבות זאת

5. הכותב מציג את הנזק שברכילות מול התועלת שבה.
ציינו על-פי טקסט 1 דוגמה אחת לתועלת ודוגמה אחת לנזק שברכילות.
(4 נקודות)

תועלת: _____

נזק: _____

ענו על שאלות 6-9 על פי טקסט 2.

6. בפסקה א בטקסט 2 הכותבת מציגה דעות של חוקרים על רכילות.
מהי טענת החוקרים? הקיפו את התשובה הנכונה ביותר. (3 נקודות)

- הרכילות היא תופעה שלילית הנובעת מכוונה רעה ויש למנוע אותה.
- לרכילות יש יתרונות כי היא שומרת על ההתנהגות והסדר בחברה.
- הרכילות צריכה להיות רק ביחס לאנשים מפורסמים שמעוניינים בכך.
- הרכילות מתייחסת רק כלפי חברים קרובים, שהמרכלים דואגים להם.

7. מה הם היתרונות של הרכילות, על פי דעתו של פרופסור הררי בפסקות ב וד בטקסט
? (3 נקודות)

8. מדוע אנשים אוהבים לקרוא רכילות על אנשים מפורסמים? (3 נקודות)

9. א. בתחילת פסקה ד בטקסט 2 נכתב: "אך פרופסור הררי דווקא לא מסכים עם
הטענה הזאת". עם איזו טענה הוא אינו מסכים? (2 נקודות)

ב. מה הנימוק שלו להתנגדותו לטענה? (2 נקודות)

ענו על שאלה 10 על פי שני הטקסטים

10. הקטע שלפניכם מבוסס על שני הטקסטים שקראתם. **הקיפו** את ההשלמה המתאימה ביותר מבין המילים המודגשות. (5 נקודות)

ברוב המקרים רכילות היא תוצאה של **תמימות** / **כוונה רעה**. פעם חשבו רבים שרכילות היא **רעה** / **טובה**, אבל אחר כך כבר הבינו שיש בה גם **יתרונות** / **חסרונות**. מי שחושבים שהרכילות היא התנהגות **חיובית** / **שלילית** טוענים שהיא פוגעת באנשים, אבל יש מי שרואה בה דווקא התנהגות **שעוורת** / **מזיקה** לאדם ולחברה.

ענו על שאלה 11.

11. **הבעה** (15 נקודות)

כתבו חיבור בהיקף של 150-200 מילים על אחד מן הנושאים **א** או **ב**.

שימו לב: כתבו את החיבור בעמוד הבא. (תוכלו להיעזר בעמוד 7 לטיטה).

א. הלשנה

אנשים טוענים שילדים שמדווחים למבוגרים על מעשים שליליים של ילדים אחרים הם מלשינים, והלשנה נחשבת למעשה רע. אנשים אחרים טוענים שחשוב מאוד לדווח על מעשה רע.

כתבו חיבור בנושא **הלשנה בבית הספר**. בחיבור כתבו את דעתכם בנושא זה ונמקו אותה.

ב. שיעורי בית

אנשי חינוך רבים מתלבטים בנושא שיעורי הבית – בעד או נגד. מחקרים אומרים שהשאלה היא לא האם לתת שיעורי בית; במקום זה אנחנו צריכים לשאול את עצמנו "איך שיעורי הבית יהיו מעניינים יותר ויעזרו ללמידה בכיתה?"

כתבו חיבור בנושא **שיעורי בית**. בחיבור כתבו את דעתכם והציעו רעיונות כיצד שיעורי הבית ירחיבו את הידע שלכם בנושאים השונים.

החיבור

12. לפניכם חמישה סעיפים 1-5. בכל סעיף השלימו את הפועל החסר, על פי השורש של הפועל המודגש.

דוגמה: הצפייה בטלוויזיה **השתנתה** בשנים האחרונות. הצופים **ליע** את האופן שבו הם צופים בסדרות.

- (1) אנחנו **כועסים** על התנהגות שלילית של אחרים, וגם רכילות רעה _____ אותנו מאוד.
- (2) התלמידים **התכתבו** ברשתות החברתיות עם חברים, ובין היתר _____ שם דברי רכילות על החברים לכיתה.
- (3) המבקרים באתר הטבע **השאירו** אחריהם פסולת רבה. הפסולת _____ בשטח ופגעה בסביבה.
- (4) הסיפור ששמעתי **ריגש** אותי מאוד. אני _____ מחדש בכל פעם שאני שומע אותו.
- (5) אנשים **נפגשים** בבית קפה כדי לדבר זה עם זה. מחר אני _____ את המנהל שלי לשיחת עבודה.

13. א. לפניכם שלושה סעיפים 1-3. בכל סעיף **הקיפו** את צורת הפועל המודגשת המתאימה למשפט.

- (1) מי שחושב שרכילות היא מעשה רע, **נמנע** / **מונע** מרכילות על אחרים.
- (2) תלמידים **שמתאמצים** / **מאמצים** לקראת המבחן מגיעים להישגים גבוהים.
- (3) כשילדים מגזימים בשימוש באינטרנט ההורים שלהם **מתנתקים** / **מתנתקים** אותם מהמחשבים.

ב. לפניכם שני משפטים. בכל משפט השלימו את **שם הפועל** המתאים על פי הפועל המודגש.

- (1) לא תמיד אנחנו **זוכרים** להודות למי שעזר לנו, ולכן צריך לנו מדי פעם לומר: "תודה". _____

(2) בני נוער רבים **הצטרפו** עד עכשיו לקבוצות חברתיות, והם רוצים _____ אליהם עוד ועוד חברים.

פרק ג – שם העצם (10 נקודות)

ענו על שתי השאלות 14-15 (לכל שאלה – 5 נקודות)

14. לפניכם שלושה משפטים. בכל משפט **הקיפו** את שם העצם המתאים לשם התואר המודגש בקו.

(1) חדר הכיתה שלנו הוא גדול ויש בו **חלונות** / **דלתות** / **תמונות רבים**.

(2) לכל תלמיד יש בתיק **מפתחות** / **מחברות** / **ניירות** / **צבעוניות**.

(3) רכילות בין חברים מגלה **שיחות** / **סודות** / **כוונות פרטיים** שאסור לגלות.

(4) את הטיוטל תכננתי במשך **שבועות** / **שנים** / **פעמים ארוכים**

15. א. קראו את המשפטים שלפניכם, וענו על השאלות שאחריהם.

(1) שיחות בין אנשים הן בדרך כלל על **החוויות שלהם** בחיים.

כתבו את המילים **החוויות שלהם** במילה אחת _____

(2) העובדת שיתפה את החברות לעבודה ב**שיחתה** האישית עם המנהל.

כתבו את המילה **שיחתה** בשתי מילים: _____ , _____

ב לפניכם שתי רשימות של מילים.

(1) ברשימה שלפניכם הקיפו מילה שצורת **הרבים** שלה מסתיימת ב**ִּסוֹת**.

עיפרון	שעון	עיתון	ציפור
--------	------	-------	-------

(2) ברשימה שלפניכם הקיפו מילה שצורת **הרבים** שלה מסתיימת ב**ִּסִים**.

דבורה	נר	קיר	בעיה
-------	----	-----	------

פרק ד – מילות היחס (5 נקודות)

16. לפניכם שמונה משפטים ובהם עובדות ומידע על הרשתות החברתיות. בחמישה משפטים חסרה מילת היחס **את**.

הקיפו רק את חמשת המשפטים שמילת היחס **את** חסרה בהם.

- ברשתות חברתיות יש קבוצות של אנשים שיש ביניהם קשרים.
- מטרת הרשתות החברתיות היא לשתף המידע הרב בין החברים.
- יש כאלה שמנצלים הרשת כדי לרכל על אנשים.
- הקימו רשת הפייסבוק כדי שאנשים יכירו יותר חברים.
- כדי להרוויח כסף יש לרשת הפייסבוק מערכת פרסום רחבה.
- רשת היוטיוב היא רשת שיתוף וידיאו ובה אפשר להעלות סרטונים.
- אם תרצו תוכלו להציג ברשת המוצר שלכם בצורה מעניינת ובחינם.
- רשת הטוויטר שקמה ב-2006 הגבילה המשתמשים בה להודעות קצרות.

פרק ה – תחביר (25 נקודות)

ענו על חמש השאלות 17-21 (לכל שאלה 5 נקודות)

17. א. ציינו את הנושא ואת הנשוא בכל אחד מהמשפטים שלפניכם.

(1) צפייה בחדשות גורמת לפעמים למתח מיותר.

(2) למרות המרחקים הגדולים הגיעה הרכילות מהר ולאנשים רבים.

ב. במשפט שלפניכם סדר המילים מבולבל. כתבו מחדש כל משפט כך שיפתח במילה המודגשת.

עוזרת / קשרים / לנו / לבנות / מחזקת / חברתיים / וגם / רכילות / אותם.

רכילות

18. א. לפניכם פתיחה של משפט:

למרות האיסור לרכל...

הקיפו את ההשלמה המתאימה ביותר למשפט:

- אנשים לא מרכלים ולא מדברים לשון הרע זה על זה.
- אנשים אוהבים לדבר על אחרים ולגלות סודות שלהם.
- אנשים שומרים על האיסור הזה בצורה רצינית.
- כשנפגשים יחד החברים מבקשים זה מזה לא לרכל.

ב. בכל אחד מן המשפטים שלפניכם הקיפו רק את המילה המתאימה מבין המילים המודגשות:

(1) בשנים האחרונות **תתרחב** / **התרחבה** / **מתרחבים** הפעילות של העסקים

באינטרנט.

(2) התקשורת באמצעות ברשתות החברתיות **מאפשרות** / **מאפשרות** / **אפשרו** להכיר

חברים חדשים.

(3) המידע באתר האינטרנט **משמש** / **משמשת** גם להצגת פרסומות ולרווחים כספיים.

(4) התשלום עבור פרסומות **אלה** / **האלה** מגיע לאחראים על האתר.

19. השלימו בקטע שלפניכם את ה"א היידוע רק במקומות המתאימים לכך.

היום מתקינים _____ מצלמות אבטחה בכל _____ מקום במערכת _____ חינוך: בחצר של בתי ספר, בכיתות ובגני ילדים. _____ מטרה היא שמירה _____ טובה יותר על הילדים ומעקב אחרי כל _____ מקרים של התנהגות לא מתאימה. כולם רוצים להיות בטוחים ש _____ ילדים שלהם בטוחים ומוגנים.

20. א. **הקיפו** את מילת הקישור המתאימה ביותר בכל אחד מהמשפטים 1-2 על פי משמעות המשפט.

(1) **אם** / **בעקבות** / **לכן** אלמד פסיכולוגיה, אוכל לעזור בטיפול בבעיות שונות של אנשים.
(2) עזרה לאחרים היא חשובה, **כאשר** / **לכן** / **אבל** אי אפשר להכריח אנשים לעזור לאחרים.

ב. במשפטים 1-3 השלימו את מילות הקישור המתאימות.

בחרו אותן מן הרשימה הזאת: **כדי ש, בשביל, לשם כך**

(1) מקומות עבודה רבים רוצים לשפר את הקשר בין העובדים, _____ הם מארגנים טיולים ומסיבות.
(2) הפעילות הזאת נעשית גם _____ העובדים ירגישו שמעריכים אותם בעבודה.
(3) עובדים רבים מעוניינים לצאת לימי כיף _____ ההרגשה הטובה במקום העבודה.

21. לפניכם שלושה משפטים, ובהם מילת הקישור כי.

קראו אותם וענו על השאלות (1)-(2).

- מחקר מצא כי גברים מרכלים כמו נשים ומדברים הרבה על עצמם.
- עובדים במקום העבודה מרכלים כל הזמן כי רכילות היא חלק מהאופי של כל מקום עבודה.
- בעיתון היה כתוב כי האנשים המפורסמים השתתפו במסיבה הגדולה.

(1) הקיפו את המשפט שבו אפשר להחליף את מילת הקישור "כי" במילת

הקישור "מפני ש".

(2) איזו מילת קישור יכולה להחליף את המילה "כי" בשני המשפטים האחרים :

כאשר, מפני ש, אשר, ש

ב ה צ ל ח ה !

נספח: מאמרים

לשאלון עברית: הבנה, הבעה ולשון

11272, קיץ תשפ"ג

האם רכילות זה טוב או רע?

מאת אבינועם בן זאב¹

פסקה א רכילות היא פרסום מידע מהחיים הפרטיים של אדם, מידע שהוא היה רוצה לשמור אותו בסוד. בתנ"ך כתוב: "לֹא־תִלְךָ רְכִיל בְּעַמֶּיךָ..."², כלומר, אסור לנו לדבר על עניינים פרטיים וסודות של אנשים אחרים מפני שזה יכול לפגוע בהם. יש סודות, כמו סודותיו של איש רשע, שצריך לחשוף אותם כי הם יכולים לפגוע במישהו, ולכן הם לא רכילות. לחשוף אותם זה לעשות צדק. אבל יש סודות שצריך לכבד במסגרת הזכות של כל אדם לפרטיות, והחשיפה שלהם היא פגיעה באדם.

פסקה ב בעבר המסר היה ברור: על רכילות מגיע עונש קשה. חרם חברתי היה אולי העונש המקובל ביותר בהרבה תרבויות, אבל היו גם עונשים קשים אחרים.

פסקה ג היום, בניגוד מוחלט לעבר, טוענים סוציולוגים, פסיכולוגים ופילוסופים, החוקרים את הרכילות, שרכילות היא לא דבר נורא כל כך, והיא יכולה להיות גם טובה. לדעת המומחים, הרכילות שומרת על החברה ועוזרת לנו להתנהג נכון, למשל בפרסום מידע על מקרים של רמאות או אלימות של אנשים אחרים. אם אנשים שומרים בסוד התנהגויות שליליות שלהם או של אחרים, הם מתנהגים בחוסר יושר ופוגעים בחברה. ולכן לדעת המומחים התועלת של הרכילות רבה יותר מהנזק שלה.

פסקה ד השינוי בהתייחסות לרכילות קרה אולי בגלל הבחנה בין לשון הרע² לבין רכילות. לשון הרע הוא מעשה שבו אדם פוגע בכבוד של אדם אחר, ועושה זאת בכוונה כדי לפגוע בו. אולם רכילות, גם אם היא פוגעת, היא מעשה רע שנעשה מתוך תמימות, שלא בכוונה – שיחה רגילה שהמטרה שלה לספק את יצר הסקרנות או להראות לכולם ידיעת סוד.

פסקה ה לדעתי, רכילות היא רעה, כי היא בעצם הצצה אסורה אל חייו הפרטיים של האדם. אדם שמרכל עם חברו, הוא אדם שנהנה לחשוף סודות של מי ששומר סודות. ויש

¹ מעובד על פי בן זאב, א' (2006). "אז רכילות זה טוב, או רע?". מתוך אתר ynet. אוחר בתאריך 6.12.2006.

² "לשון הרע" הוא כל דבר שאומרים או כותבים הפוגע בכבוד או בשם הטוב של אדם או קבוצת בני אדם במטרה להשפיל ולפגוע.

לו כוונה רעה מלכתחילה. למרות זאת, כולנו מרכלים אפילו שאנחנו יודעים שהרכילות פוגעת. נראה שהרכילות היא טבע האדם.

פסקה ו לרכילות יש תפקיד חברתי חשוב מפני שהיא שומרת על התנהגות חברתית מקובלת, אבל לדעתי, הנזק שלה גדול יותר מהתועלת שלה. הרכילות אולי עוזרת לגלות שקרים, להצביע על פגיעה פיזית או נפשית באחרים או אפילו לקבל מידע חשוב שיכול לעזור, אבל היא גם גורמת לחשדנות ולחוסר אמון בין בני אדם. מצד אחד היא מאחדת ומלכדת את החברה, אך מהצד האחר היא מפרידה בין האנשים וגורמת לריב ביניהם.

טקסט 2

הרכילות הופכת אותנו לאנשים טובים יותר?

מאת אלינור פוקס³

פסקה א האם אתם מקשיבים לרכילות על אנשים מפורסמים ומרגישים שאתם צריכים להתנצל ולבקש סליחה על כך? מחקר חדש של אוניברסיטת בֶּרְקֶלִי שבקליפורניה, מוכיח שלרכילות יש יתרונות גדולים. הרכילות עוזרת למתוח ביקורת על התנהגות שלילית ותורמת לשחרור מתחים. "כולם יודעים שרכילות היא לא דבר טוב, אבל אנחנו דווקא מצאנו שיש לה תפקיד חשוב – היא שומרת על הסדר החברתי", אמר אחד החוקרים. "כשאנו רואים מישהו שמתנהג בצורה לא נכונה ולא טובה זה מרגיז אותנו, אבל האפשרות להעביר את המידע הזה לאחרים ולהזהיר אחרים מפני אותה התנהגות שלילית – גורמת לנו להרגיש טוב יותר", הוא מסביר.

פסקה ב המחקר של אוניברסיטת בֶּרְקֶלִי הוא לא המחקר הראשון שמעיד כי לרכילות יש תפקיד חברתי חשוב. פרופסור יובל נח-הררי מהחוג להיסטוריה באוניברסיטה

³ מעובד על פוקס, א' (2006). "הרכילות הופכת אותנו לאנשים טובים יותר??" . מתוך אתר מאקו. אוחר בתאריך

עברית: הבנה, הבעה ולשון, שאלון 11272, קיץ תשפ"ג

העברית שבירושלים, מסביר שלרכילות היה תפקיד חברתי כבר לפני אלפי שנים. לדבריו, בעבר היה קשה לעקוב אחרי ההתנהגות של אנשים רבים, אבל בעזרת הרכילות אפשר היה לדעת מי מרמה או מתנהג בצורה לא מוסרית.

פסקה ג מאז אותם ימים שעליהם פרופסור הררי מדבר התפרסמו הרבה כתבות רכילות בתקשורת. עיתונאית ידועה, שעוסקת בתחום הרכילות, מציינת שהדבר היחיד שמשרת אותנו בידיעות האלה זאת ההנאה מהצרות והאסונות של אחרים, במיוחד אנשים מפורסמים. אנחנו שמחים על הטעויות שהאנשים עושים, שגורמות ל'אדם הרגיל' להרגיש טוב עם עצמו".

פסקה ד אך פרופסור הררי דווקא לא מסכים עם הטענה הזאת. הוא מסביר כי אמנם לרכילות היום יש צדדים נוספים ושוניים לגמרי, אבל המטרה והעקרונות שלה נשארו כמו שהיו בהתחלה. לדבריו, "גם היום רוב הרכילות עוסקת בעיקר באנשים שלא פועלים לפי הכללים החברתיים המקובלים. המטרה של הרכילות היא למתוח ביקורת על ההתנהגות של אנשי ציבור ומפורסמים ולהחליט אם כדאי לנו להעריך אותם או לא, אבל גם לדעת איך להתנהג בעצמנו".